

اقتصاد مراقبت سلامت

تألیف:

دکتر فرید عبادی فرداآذر

(استاد گروه علوم مدیریت و اقتصاد سلامت دانشگاه علوم پزشکی تهران)

عزیز رضاپور

(دانشجوی دکتری تخصصی اقتصاد سلامت دانشگاه علوم پزشکی تهران)

سرشناسه	:	عبادی فرداذر، فرید، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور	:	اقتصاد مراقبت سلامت/ تالیف: فرید عبادی فرداذر، عزیز رضاپور.
مشخصات نشر	:	تهران: راه تندرستی : عبادی فر، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	:	۶۸۳ ص: جدول.
شابک	:	978-964-93466-8-7
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبیا
یادداشت	:	ص.ع. به انگلیسی: Health care economics.Farbod Ebadifard Azar , Aziz Rezapour
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۶۷۵ - ۶۸۱
موضوع	:	اقتصاد پزشکی
موضوع	:	پزشکی -- خدمات -- امور مالی
موضوع	:	پزشکی -- خدمات -- هزینه ها
شناسه افزوده	:	رضاپور، عزیز، ۱۳۵۷ -
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۰ RA/۴۱۰ع/۲۴الف ۷
رده بندی دیویی	:	۳۳۸/۴۳۴۶۲۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۲۴۳۸۵۸۷
تاریخ درخواست	:	۱۳۹۰/۰۵/۱۷
تاریخ پاسخگویی	:	۱۳۹۰/۰۵/۱۹
کد پیگیری	:	۲۴۳۷۳۶۸

اقتصاد مراقبت سلامت	
○ تاریخ نشر: پاییز ۱۳۹۰	○ نویسندگان: دکتر فرید عبادی فرداذر - عزیز رضاپور
○ تیراژ: ۵۰۰ نسخه	○ نوبت چاپ: اول
○ قیمت: ۱۷۵۰۰۰ ریال	○ ناشر: عبادی فر
○ شابک: 978-964-93466-8-7	○ آدرس و تلفن: تهران، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشکده بهداشت، گروه علوم مدیریت و اقتصاد سلامت ۰۹۱۲۲۸۲۶۰۸۴

فهرست مطالب

فصل ۱

مقدمه ای بر اقتصاد مراقبت سلامت

۱۶	مقدمه
۱۶	مفهوم علم اقتصاد
۱۷	مفهوم سلامت
۱۸	مفهوم اقتصاد سلامت / مراقبت سلامت
۱۹	چند تعریف دیگر از اقتصاد سلامت / مراقبت سلامت
۱۹	ضرورت درک اقتصاد سلامت / مراقبت سلامت
۲۰	دیدگاه های اقتصاد سلامت
۲۲	سیر تاریخی پیدایش اقتصاد سلامت
۲۴	وظایف اقتصاد دانان مراقبت سلامت
۲۵	مراقبت سلامت در حکم یک کالای اقتصادی
۲۵	خواسته، نیاز و تقاضا
۳۰	تولید سلامت و مراقبت سلامت
۳۱	تفاوت مراقبت سلامت با کالاها و خدمات غیر سلامت
۳۴	روابط بین سلامت، مراقبت سلامت و عملکرد اقتصادی
۳۹	تأثیر نابرابری بر روی سلامت
۴۱	تأثیرات توسعه اجتماعی بر روی نابرابری
۴۲	تأثیر سلامت بر روی نابرابری

فصل ۲

آشنایی با رفتار مصرف کنندگان مراقبت سلامت

۴۴	مقدمه
۴۴	نظریه رفتار مصرف کننده بر اساس مطلوبیت
۴۷	نظریه رفتار مصرف کننده بر اساس دیدگاه منحنی های بی تفاوتی
۵۴	تعادل مصرف کننده (ترکیب بهینه مصرف کالاها)
۶۰	اثر جانشینی و درآمدی برای مراقبت سلامت
۶۳	تفکیک هندسی اثر جانشینی و درآمدی برای مراقبت سلامت
۶۴	استخراج تقاضای جبرانی و عادی برای مراقبت سلامت
۶۵	نظریه رفتار مصرف کننده بر اساس خصوصیات کالا
۶۵	حوامل اثر گذار بر تقاضای مراقبت سلامت
۶۸	کاهش قیمتی / تعرفه ای تقاضا برای مراقبت سلامت
۷۰	کاهش درآمدی تقاضا برای خدمات مراقبت سلامت
۷۱	تابع تولید سلامت
۷۳	مزایای مرتبط با تابع تولید سلامت
۷۳	مدل گراسمن
۸۰	بهینه یابی برای تمایل به پرداخت بابت سلامت
۸۶	مدل امکانات تولید وابسته به وضعیت در کوتاه مدت

۹۸.....	بی ثباتی در رفتار سلامت
۹۹.....	مدل امکانات تولید وابسته به وضعیت در بلند مدت

فصل ۳

عرضه و آرایه مراقبت های سلامت

۱۰۴.....	تعاریف واژه ها
۱۰۶.....	ساختار، رفتار و عملکرد صنعت در مراقبت های سلامت
۱۱۰.....	مدل های حداکثر سازی سود

فصل ۴

آشنایی با رفتار سیستم های سلامت به عنوان بنگاه های اقتصادی

۱۳۸.....	مقدمه
۱۳۸.....	تابع تولید
۱۳۹.....	تابع تولید در کوتاه مدت
۱۴۳.....	کشش تولید نهاده
۱۴۵.....	توابع تولید در بلند مدت
۱۴۸.....	استخراج شیب تابع تولید همسان
۱۴۸.....	جانشینی بین نهاده های تولید سیستم سلامت
۱۵۰.....	بیمارستان ها و سیستم های سلامت به عنوان بنگاه های چند محصولی
۱۵۴.....	تابع تولید همگن
۱۵۵.....	خط هزینه یکسان
۱۵۸.....	نقطه بهینه تولید یک بیمارستان (ترکیب بهینه نهاده های سلامت)
۱۶۰.....	مسیر توسعه
۱۶۲.....	تعیین منطقه اقتصادی در بلندمدت
۱۶۳.....	اثرات فن آوری بر توابع تولید
۱۶۴.....	آشنایی با انواع توابع تولید جهت استفاده برای تخمین در سیستم سلامت

فصل ۵

ناروسایی در بازار سلامت و مداخلات دولت

۱۶۸.....	مقدمه
۱۶۸.....	دلایل مخالفت با دخالت دولت در بازار بهداشت و درمان
۱۷۱.....	شرایط بهینه شدن بازار
۱۷۲.....	کارایی بازارهای رقابتی
۱۷۶.....	دلایل ناروسایی بازار در مراقبت سلامت
۱۹۴.....	دلایل دخالت دولت در بازار سلامت

فصل ۶

آشنایی با روش های هزینه یابی و تحلیل هزینه ها در سیستم مراقبت سلامت

۲۰۲.....	مقدمه
۲۰۳.....	مفهوم هزینه و تقسیم بندی هزینه ها در سیستم مراقبت سلامت
۲۱۰.....	روش های تفکیک هزینه کل به هزینه ثابت و متغیر
۲۱۳.....	هزینه یابی در سیستم مراقبت سلامت

۲۱۸	تحلیل واریانس در هزینه ارایه خدمات سلامت
۲۲۰	تحلیل های سربه سری در کانون های ارایه خدمت
۲۲۳	روش های محاسبه هزینه استهلاک دارایی های سیستم سلامت
۲۲۸	تعریف CASEMIX
۲۲۸	مدل سازی هزینه
۲۲۹	هزینه یابی بالینی

فصل ۷

آشنایی با مباحث توابع هزینه در سیستم های سلامت

۲۳۴	تابع هزینه
۲۴۱	توابع هزینه در بلند مدت

فصل ۸

تامین مالی مراقبت سلامت

۲۵۲	مقدمه
۲۵۲	تعاریف واژه ها
۲۵۳	دلایل اهمیت موضوع تأمین مالی در مراقبت های سلامت
۲۵۵	روش های تأمین مالی مراقبت های سلامت
۲۶۲	عوامل موثر بر انتخاب روش تأمین مالی
۲۶۴	ویژگی های یک سیستم مطلوب و صحیح تأمین مالی
۲۶۵	روش های تعیین حق بیمه درمان
۲۶۶	نظام تأمین مالی در بخش بهداشت و درمان ایران
۲۷۲	شیوه های تأمین مالی بیمه درمان
۲۷۵	شاخص های تأمین مالی مراقبت سلامت در کشورهای حوزه مدیترانه شرقی

فصل ۹

تقاضا و عرضه بیمه مراقبت سلامت

۲۹۲	مقدمه
۲۹۴	بیمه خصوصی در مقابل بیمه اجتماعی
۲۹۸	رفتار در شرایط نامطمئن
۳۰۳	خرید بیمه
۳۰۸	عوامل انتقال منحنی ها و تغییر در تعادل
۳۱۱	عرضه بیمه سلامت
۳۱۴	مخاطرات اخلاقی
۳۱۹	بیمه های سلامت و تخصیص بهینه منابع

فصل ۱۰

بیمه سلامت بهینه پیشگیری و درمان بر اساس کارایی و توسعه تحلیل های کلاسیک

۳۲۸	مقدمه
۳۳۱	فروضات مدل
۳۳۴	مدل پایه با یک نوع خدمت درمانی و بدون خدمات پیشگیری
۳۴۰	مدل پیشگیری مبتنی بر مطلوبیت

فصل ۱۱

اطلاعات ناقص: تقاضای القایی ناشی از عرضه کننده (SID) و اختلاف جزئی بین نواحی (SAV)

۳۵۰		مقدمه
۳۵۱		پدیده تقاضای القایی ناشی از عرضه کننده
۳۵۴		مدل های پدیده تقاضای القایی ناشی از عرضه کننده
۳۵۹		تشابه بین تقاضای القایی و تبلیغات
۳۶۱		مشکل مشخص نمایی
۳۶۲		پدیده اختلاف جزئی بین نواحی
۳۶۶		پدیده SAV و هزینه اجتماعی ناشی از بهره برداری نامناسب و غیر اصولی

فصل ۱۲

عدالت در نظام سلامت

۳۷۰		مقدمه
۳۷۰		مفهوم عدالت
۳۷۱		عدالت و سلامت
۳۷۱		سلامت و حقوق بشر
۳۷۲		فقر، عدالت، حقوق بشر و سلامت
۳۷۳		عدالت در سلامت از دیدگاه مکانی مختلف
۳۷۴		تعریف کاربردی عدالت در سلامت
۳۷۴		عدالت در آرایه مراقبت های سلامت
۳۷۶		عدالت در تامین مالی مراقبت های سلامت
۳۷۹		عدالت در تامین مالی و آرایه مراقبت های سلامت
۳۸۰		سنجش عدالت در تامین مالی مراقبت سلامت
۳۹۵		عدالت در سلامت
۴۱۰		وظایف نظام سلامت در راستای ایجاد عدالت و تحقق حقوق بشر مرتبط با سلامت

فصل ۱۳

مفاهیم و سنجش کارایی در سیستم های سلامت

۴۱۴		مقدمه
۴۱۶		مفهوم کارایی و اندازه گیری آن
۴۲۲		روش های برآورد کارایی
۴۲۳		روش تحلیل فراگیر یابوشی داده ها
۴۲۵		مدل های روش تحلیل فراگیر داده ها
۴۳۲		شاخص مالم کوئیست
۴۳۴		روش رگرسیون حداقل مربعات و تخمین تصادفی مرزی

فصل ۱۴

آشنایی با مفاهیم و کاربرد برنامه ریزی خطی در سیستم های سلامت

۴۳۸		مقدمه
۴۴۰		مفروضات برنامه ریزی خطی
۴۴۱		روش های حل مسایل برنامه ریزی خطی

فصل ۱۵

اصول ارزشیابی اقتصادی در مراقبت سلامت

۴۵۸	ارزشیابی اقتصادی چیست؟
۴۶۲	شالوده اقتصادی ارزشیابی اقتصادی
۴۷۰	ارزشیابی اقتصادی کاربردی در زمینه برنامه های مراقبت سلامت
۴۷۳	قواعد تصمیم گیری در تحلیل هزینه - منفعت
۴۷۶	قواعد تصمیم گیری در تحلیل هزینه - اثربخشی و هزینه - مطلوبیت
۴۸۹	عدالت در ارزشیابی اقتصادی

فصل ۱۶

اندازه گیری و ارزشگذاری پی آمدهای مراقبت سلامت

۴۹۲	مقدمه
۴۹۳	ارزش گذاری پولی منافع مراقبت سلامت
۵۰۵	اندازه گیری پی آمدهای سلامت
۵۰۸	متناسب ساختن نشانگرهای وضعیت سلامت با هدف
۵۱۱	معیارهای صوم و اختصاصی
۵۱۹	ارزش گذاری غیرپولی وضعیت های سلامت
۵۲۵	چگونه یکی از این روش ها را انتخاب کنیم؟
۵۲۷	اندازه گیری دستاورد سلامت
۵۴۴	تأثیر وزن دهی بر دو ارزشیابی اقتصادی کاربردی
۵۴۸	مبانی نظری تمایل به پرداخت
۵۵۳	نکات مهم در تمایل به پرداخت

فصل ۱۷

انواع روش های ارزشیابی اقتصادی در بخش سلامت

۵۵۶	مقدمه
۵۶۶	تحلیل حساسیت
۵۷۷	موضوع تنزیل در ارزشیابی اقتصادی
۵۸۱	روش ارزش حال منافع خالص پروژه (NPV)

فصل ۱۸

تحلیل تصمیم در ارزشیابی اقتصادی مراقبت سلامت

۵۸۸	مقدمه
۵۸۸	منشا عدم قطعیت و اطمینان
۵۸۹	احتمال و موضوع عدم قطعیت
۵۹۰	اصول احتمال
۵۹۱	احتمال مشترک:
۵۹۱	احتمالات شرطی:
۵۹۲	منابع تخمین احتمال در تحلیل تصمیم
۵۹۵	به کارگیری تحلیل تصمیم در طراحی ارزشیابی اقتصادی
۵۹۸	طراحی درخت تصمیم گیری

۶۰۷.....	عدم اطمینان ذاتی در داه های بالینی و هزینه ای
۶۰۹.....	انتخاب متد تحلیلی
۶۰۹.....	قابلیت تمعیم یافته ها و نتایج
۶۱۰.....	تحلیل حساسیت مبتنی بر احتمال
۶۱۵.....	مدل مارکف

فصل ۱۹

اهمیت مکانیزم های پرداخت به ارایه دهندگان خدمات سلامت

۶۲۳.....	ویزگی های مکانیزم پرداخت مناسب
۶۲۴.....	تعرفه خدمات مراقبت سلامت
۶۲۴.....	اهمیت تعرفه خدمات سلامت برای پزشکان و برای بیماران
۶۲۵.....	انواع مکانیزم های پرداخت به ارایه دهندگان مراقبت های سلامت
۶۲۵.....	الف) مکانیزم پرداخت کارانه
۶۲۷.....	ب) مکانیزم پرداخت موردی
۶۳۰.....	پ) مکانیزم پرداخت حق العمل روزانه
۶۳۲.....	ت) مکانیزم پرداخت پاداش
۶۳۳.....	ث) مکانیزم پرداخت با نرخ ثابت
۶۳۵.....	ج) مکانیزم پرداخت سرانه
۶۳۷.....	چ) مکانیزم پرداخت حقوق
۶۳۹.....	ح) مکانیزم پرداخت بودجه ای
۶۴۲.....	مقایسه مکانیزم های مختلف پرداخت

فصل ۲۰

آشنایی با شاخص های توسعه انسانی

۶۴۶.....	مقدمه
۶۴۷.....	محاسبه شاخص توسعه انسانی
۶۵۰.....	محاسبه شاخص فقر انسانی برای کشورهای در حال توسعه
۶۵۳.....	محاسبه شاخص توسعه وابسته به جنس

فصل ۲۱

اصلاحات در نظام سلامت

۶۵۸.....	مقدمه
۶۶۱.....	سبب ها و نیروهای محرکه برای اصلاحات در نظام سلامت
۶۶۲.....	پیش نیازهای اصلاحات در نظام سلامت
۶۶۴.....	محتوای اصلاحات در نظام سلامت
۶۷۰.....	تاثیر اصلاحات بر روی عدالت در نظام سلامت
۶۷۱.....	تغییرات ناشی از بازسازی بخش سلامت
۶۷۵.....	منابع

به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه بر نگذرد .

رشد فزاینده جمعیت، ظهور و بروز انواع بیماری ها و متقابلاً نیاز روز افزون به مراقبت های سلامت، پیدایش فن آوری های نوین در عرصه سلامت و... از یک طرف و محدودیت منابع در نظام سلامت از طرف دیگر اهمیت پرداختن به مباحث اقتصاد سلامت/مراقبت سلامت را به منظور بقای سیستم های سلامت در محیط های متلاطم امروزی چندین برابر می نماید. در راستای تامین، حفظ و ارتقای سلامت جامعه ارایه دهندگان و تولید کنندگان خدمات و مراقبت های سلامت ناگزیر به استفاده از تحلیل های اقتصادی در راستای استفاده کارا و اثربخش از منابع موجود سلامت هستند. ضمن آن که دغدغه دیگر موضوع برقراری عدالت در نظام سلامت و حصول اطمینان از دریافت مراقبت سلامت اثربخش توسط مستمندان و حاشیه نشینان است و سیستم های سلامت در برابر آن مسئولند، به ویژه آن که موضوع عدل یکی از ارکان دین ما بوده و برقراری عدالت یکی از شعارهای اصلی نظام جمهوری اسلامی ایران محسوب می شود. تحقق این اهداف در نظام سلامت بدون بهره گیری از علم اقتصاد سلامت/مراقبت سلامت کار را مشکل می نماید. در ارتباط با اقتصاد سلامت انگشت شمار کتب تالیف و ترجمه گشته است ولی جای خالی بسیاری از مباحث کلیدی در آن ها برای خوانندگان احساس می شود. ما در

این کتاب سعی بر آن داشته ایم در حد امکان با مطالعات و بهره گیری از متون تخصصی متنوع، مقالات و کتب پیشرفته مرتبط با مباحث اقتصاد سلامت، مجموعه حاضر را در قالب ۲۱ فصل برای خوانندگان عزیز تدارک بینیم و در برخی از موارد علاوه بر توضیحات تئوریک از تقریب های ریاضی نیز در مباحث بهره جوییم. البته این به مفهوم ادعای عاری از ایراد بودن مجموعه نیست و از اندیشمندان در این عرصه تقاضا می شود نظرات اصلاحی و پیشنهادات سازنده خود را به نویسندگان ارایه نمایند تا در چاپ های بعدی بر غنای مطالب افزوده گردد. ما این کتاب را برای تمام دست اندرکاران عرصه سلامت، دانشجویان گروه های علوم پزشکی و به ویژه دانشجویان مدیریت خدمات بهداشتی-درمانی، اقتصاد سلامت و سیاست گذاری سلامت در مقاطع تحصیلات تکمیلی توصیه می کنیم، امید آن که موثر واقع گردد.

پیروز باشید

دکتر فرید عبادی فردآذر - عزیز رضاپور

تابستان ۱۳۹۰